

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
27012036	IES Gregorio Fernández	Sarria	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Bioloxía e xeoloxía	3º ESO	2	70

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	4
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	6
4.1. Concrecións metodolóxicas	13
4.2. Materiais e recursos didácticos	14
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	15
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	16
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	17
6. Medidas de atención á diversidade	18
7.1. Concreción dos elementos transversais	18
7.2. Actividades complementarias	19
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	19
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	20
9. Outros apartados	20

1. Introducción

A presente programación didáctica, elaborada para a materia de Bioloxía e Xeoloxía do 3º curso da ESO, ten como referencia o currículo que establece o Decreto 156/2022, do 15 de setembro de 2022, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.

Para a elaboración das unidades didácticas que desenvolverá a programación tívose como referencia un currículo que xira durante este segundo ciclo da ESO en torno á anatomía e a fisioloxía do corpo humano, incidindo na importancia de promover hábitos para o coidado da saúde.

Outro aspecto que foi tido en conta á hora de deseñar a presente programación foi o centro no que se ía implementar: as características do mesmo, as do seu alumnado e o seu entorno. Esta programación didáctica está pensada para ser levada á práctica no IES GREGORIO FERNÁNDEZ de Sarria.

O IES GREGORIO FERNÁNDEZ é un dos dous institutos de titularidade pública situados na localidade de Sarria, cabeceira dunha ampla comarca da que forman parte os concellos do Incio, Láncara, Paradela, O Páramo, Samos, Sarria e Triacastela. A súa actividade económica principal é o sector agrogandeiro e, en menor medida o sector industrial e servizos.

O centro imparte ensinanzas de ESO (1º, 2º, 3º e 4º), Bacharelato (modalidade de Ciencias e Tecnoloxía e modalidade de Humanidades e Ciencias Sociais), ciclos formativos de grao medio (de Xestión Administrativa, de Mecanizado, e de Mantemento Electromecánico), ciclos formativos de grao superior (de Administración e Finanzas, de Mecatrónica Industrial e de Sistemas de Telecomunicacións e Informáticos), formación profesional básica (de Fabricación e Montaxe, e de Servizos Administrativos), ESA (módulos 1, 2, 3 e 4).

En horario de tarde, no Centro impártense tamén clases de inglés en varios niveis, estando considerado como unha extensión da Escola oficial de Idiomas de Lugo.

As instalacións están formadas por tres edificios e conta co equipamento axeitado para desenvolver as correspondentes actividades: talleres, laboratorio, aulas de informática, biblioteca, ximnasio así como os servizos de cociña e comedor.

A maioría do alumnado do Centro procede do medio rural, de diferentes núcleos de poboación situados nun radio duns 15 km. Ademais do concello de Sarria, recíbense estudantes do concello de Paradela. Están adscritos ao instituto os centros de primaria de Oural e Paradela. Polo tanto, unha boa parte do alumnado desprázase ao Centro en autobús e é usuario do comedor escolar.

A comarca de Sarria non se caracteriza por ser unha zona cunha especial problemática social nin económica, polo que no Instituto os casos de abandono escolar, absentismo, violencia e/ou acoso escolar non son frecuentes.

A lingua materna dominante no alumnado do Centro é o galego; esta tamén é a lingua na que se imparten as materias do Departamento. O número de estudantes inmigrantes é reducido, polo que as situacións de dificultade relacionadas co idioma non son relevantes. Cando se produce algún caso trátase de tomar todas as medidas posibles que faciliten a integración do alumnado e a súa mellor aprendizaxe.

O grupo seleccionado de 3º ESO, está composto por 11 alumnos e alumnas con idades comprendidas ao inicio do curso entre os 14 e os 16 anos.

Hai tres repetidores e cinco alumnos con algunha materia pendente de 2º da ESO.

Todos estes aspectos serán tidos en conta a nivel metodolóxico.

CONTEXTUALIZACIÓN DA ÁREA.

A área de BIOLOXÍA E XEOLOXÍA na etapa de Educación Secundaria Obrigatoria constitúe unha continuación da área de Coñecemento do Medio Natural, Social e Cultural da Educación Primaria. Busca o desenvolvemento da curiosidade e a actitude crítica, así como o reforzo das bases da alfabetización científica, que permite aos estudantes coñecer o seu propio corpo e a súa contorna, adoptando hábitos que lle axuden a manter e mellorar a súa saúde e a cultivar actitudes positivas, como o consumo responsable, o coidado do medio ambiente, o respecto polos demais seres vivos

e a valoración do compromiso cidadán co ben común. A adquisición e o desenvolvemento destes coñecementos e habilidades permitirán aos estudantes apreciar o papel fundamental da ciencia na sociedade.

Búscase promover e fomentar as vocacións científicas, os hábitos de estudo, o respecto, a solidariedade e o traballo en equipo. Ademais, animarase aos estudantes a utilizar diferentes formatos e formas de comunicarse e cooperar, destacando entre estes os espazos virtuais de traballo. O traballo en grupo será unha ferramenta para a integración social de persoas diversas que tamén se fomentará no campo da BIOLOXÍA E XEOLOXÍA.

O carácter científico desta materia contribúe a espertar nos alumnos o espírito creativo e participativo, que é a esencia mesma de todas as ciencias. A investigación a través da observación de campo, a experimentación e a procura en diferentes fontes para resolver dúbidas ou contrastar hipóteses, tanto de forma individual como cooperativa, son elementos constitutivos deste plan de estudos.

As principais fontes fiables de información son accesibles a través de Internet, onde conviven con información nesgada, incompleta ou falsa, polo que se fomentará o uso responsable e crítico das tecnoloxías da información e a comunicación.

A área estrutúrase en seis bloques:

- Proxecto científico.
- Os riscos xeolóxicos internos.
- A célula.
- As funcións vitais no ser humano.
- Hábitos saudables.
- Saúde e enfermidade.

En conclusión, en BIOLOXÍA E XEOLOXÍA trabállase o coñecemento de ciencias xeolóxicas e da vida como unha forma de desenvolver habilidades e unha plena integración cidadá dos alumnos no ámbito profesional, social e afectivo.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Interpretar e transmitir información e datos científicos argumentando sobre eles e utilizando diferentes formatos para analizar conceptos e procesos das ciencias biolóxicas e xeolóxicas.	1-2-5		4	2-3				4
OBX2 - Identificar, localizar e seleccionar información, contrastando a súa veracidade, organizándoa e avaliándoa criticamente para resolver preguntas relacionadas coas ciencias biolóxicas e xeolóxicas.	3	1	4	1-2-3-4-5	4			
OBX3 - Planificar e desenvolver proxectos de investigación, seguindo os pasos das metodoloxías científicas e cooperando cando sexa necesario para indagar en aspectos relacionados coas ciencias xeolóxicas e biolóxicas.	1-2		2-3-4	1-2	3		3	
OBX4 - Utilizar o razoamento e o pensamento computacional, analizando criticamente as respostas e solucións e reformulando o procedemento, de ser necesario, para resolver problemas ou dar explicación a procesos da vida cotiá relacionados coa bioloxía e coa xeoloxía.			1-2	5	5		1-3	4

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX5 - Analizar os efectos de determinadas accións sobre o medio ambiente e a saúde baseándose nos fundamentos das ciencias biolóxicas e da Terra para promover e adoptar hábitos que eviten ou minimicen os impactos ambientais negativos, que sexan compatibles cun desenvolvemento sostible e que permitan manter e mellorar a saúde individual e colectiva.			2-5	4	1-2	3-4	1	
OBX6 - Analizar os elementos dunha paisaxe concreta valorándoo como patrimonio natural e utilizando coñecementos sobre xeoloxía e ciencias da Terra para explicar a súa historia xeolóxica, propoñer accións encamiñadas á súa protección e identificar posibles riscos naturais.			1-2-4-5	1		4	1	1

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	O traballo científico	Nesta unidade abórdanse distintos aspectos sobre o traballo nas ciencias.	30	12	X		
2	Os riscos xeolóxicos internos	Nesta unidade realizarase unha introdución aos riscos naturais e un estudo e análise dos riscos xeolóxicos internos.	10	8			X
3	A organización do corpo humano	Nesta unidade estúdanse os distingos niveis de organización nos seres vivos e os tipos principais de tecidos.	10	7	X		
4	Alimentos e nutrientes	Nesta unidade estúdanse os grupos principais de alimentos e a clasificación de nutrientes segundo a súa función.	10	8	X		
5	A función da nutrición	Nesta unidade estúdase a función de nutrición; os aparatos implicados e as enfermidades asociadas.	10	10		X	
6	A función da relación	Nesta unidade estúdase a función de relación; os sistemas e órganos sensoriais implicados e as enfermidades asociadas.	10	10		X	
7	A función da reprodución	Nesta unidade estúdase a función de reprodución; os aparatos implicados e as enfermidades asociadas.	10	8			X
8	Saúde e hábitos saudables	Nesta unidade analízase o concepto de saúde e a importancia de manter hábitos saudables.	10	7			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	O traballo científico	12

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Analizar e explicar conceptos e procesos biolóxicos e xeolóxicos interpretando a información obtida en diferentes formatos (modelos, gráficos, táboas, diagramas, fórmulas, esquemas, símbolos, páxinas web...), mantendo unha actitude crítica e chegando a conclusións fundamentadas.	Analizar e explicar conceptos e procesos biolóxicos e xeolóxicos.		
CA1.2 - Resolver cuestións sobre bioloxía e xeoloxía localizando, seleccionando e organizando información mediante a citación e o uso correctos de distintas fontes.	Resolver cuestións sobre bioloxía e xeoloxía.		
CA1.3 - Expor preguntas e hipóteses e intentar realizar predicións sobre fenómenos biolóxicos ou xeolóxicos que poidan ser respondidas ou contrastadas utilizando métodos científicos.	Expor preguntas e hipóteses e intentar realizar predicións sobre fenómenos biolóxicos ou xeolóxicos.		
CA1.4 - Recoñecer a información sobre temas biolóxicos e xeolóxicos con base científica distinguíndoa de pseudociencias, boatos, teorías conspiradoras e crenzas infundadas... e mantendo unha actitude escéptica ante estes.	Recoñecer a información sobre temas biolóxicos e xeolóxicos con base científica.		
CA1.5 - Diseñar e realizar a experimentación, a toma de datos e a análise de fenómenos biolóxicos e xeolóxicos de modo que permitan responder preguntas concretas e contrastar unha hipótese exposta.	Diseñar e realizar a experimentación, a toma de datos e a análise de fenómenos biolóxicos e xeolóxicos.	TI	100
CA1.6 - Presentar as conclusións do proxecto de investigación mediante as ferramentas dixitais e o formato adecuado (táboas, gráficos, informes...) interpretando os resultados e a información obtida a través da experimentación e da observación de campo.	Presentar as conclusións do proxecto de investigación.		
CA1.7 - Cooperar dentro dun proxecto científico asumindo responsablemente unha función concreta, utilizando espazos virtuais cando sexa necesario, respectando a diversidade e a igualdade de xénero e favorecendo a inclusión.	Cooperar dentro dun proxecto científico asumindo responsablemente unha función concreta.		
CA1.8 - Valorar a contribución da ciencia á sociedade e o labor de persoas dedicadas a ela con independencia da súa etnia, sexo ou cultura, destacando e recoñecendo o papel das mulleres científicas e entendendo a investigación como un labor colectivo e interdisciplinar en constante evolución.	Valorar a contribución da ciencia á sociedade e o labor de persoas dedicadas a ela.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Estratexias para a elaboración do proxecto científico:
- Formulación de preguntas, hipóteses e conxecturas científicas.
- Estratexias de utilización de ferramentas dixitais para a procura de información, a colaboración e a comunicación de procesos, resultados ou ideas científicas: ferramentas dixitais e formatos de uso frecuente en ciencia (presentación, gráfica, vídeo, póster, informe...).
- Recoñecemento e utilización de fontes fidedignas de información científica.
- Métodos de observación e de toma de datos de fenómenos naturais.
- Deseño de controis experimentais (positivos e negativos) e argumentación sobre a súa esencialidade para obter resultados obxectivos e fiables nun experimento.
- A resposta a cuestións científicas mediante a experimentación e o traballo de campo: utilización dos instrumentos e espazos necesarios (laboratorio, aulas, contorna...) de forma adecuada.
- Métodos de análise de resultados. Diferenciación entre correlación e causalidade.
- Modelado como método de representación e comprensión de procesos ou elementos da natureza.
- O labor científico e as persoas dedicadas á ciencia: contribución ás ciencias biolóxicas e xeolóxicas e importancia social. O papel da muller na ciencia.

UD	Título da UD	Duración
2	Os riscos xeolóxicos internos	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Clasificar os riscos empregando como criterio as causas naturais que os producen.	Clasificar os riscos xeolóxicos.	PE	100
CA2.2 - Analizar os riscos naturais a través dos factores de risco valorando a importancia das medidas de predición e prevención.	Analizar os riscos naturais.		
CA2.3 - Explicar a orixe e a distribución da actividade sísmica e volcánica na Terra e os tipos de erupcións volcánicas, integrándoas coa teoría da tectónica de placas.	Explicar a orixe e a distribución da actividade sísmica e volcánica na Terra.		
CA2.4 - Valorar a importancia da análise do risco sísmico e volcánico e as medidas de predición e prevención para minimizar os seus efectos, buscando e aportando exemplos.	Valorar a importancia da análise do risco sísmico e volcánico.		
CA2.5 - Localizar as áreas con risco sísmico en Galicia seleccionando información mediante o uso correcto de diferentes fontes.	Localizar as áreas con risco sísmico en Galicia.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Riscos naturais:

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Definición e clasificación. - Análise e planificación. - Actividade sísmica e volcánica na Terra en relación coa teoría da tectónica de placas: - Orixe e distribución global dos terremotos e do vulcanismo na Terra. - Tipos de erupcións volcánicas. - Análise do risco sísmico e volcánico. Medidas de predición e prevención. O risco sísmico en Galicia.

UD	Título da UD	Duración
3	A organización do corpo humano	7

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Analizar e comprender a información sobre procesos biolóxicos ou traballos científicos transmitíndoa de forma clara e utilizando a terminoloxía e o formato adecuados.	Analizar e comprender a información sobre procesos biolóxicos.	PE	100
CA3.2 - Recoñecer a célula como a unidade estrutural e funcional dos seres vivos a través do coñecemento dos postulados da teoría celular.	Recoñecer a célula como a unidade estrutural e funcional dos seres vivos.		
CA3.3 - Diferenciar as estruturas básicas dos diferentes tipos de células utilizando diferentes estratexias de observación e comparación e relacionándoas coas súas funcións.	Diferenciar as estruturas básicas dos diferentes tipos de células.		
CA3.4 - Describir os virus como formas acelulares causantes dalgunhas patoloxías nos humanos.	Describir os virus como formas acelulares.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A teoría celular. Recoñecemento da célula como unidade estrutural e funcional dos seres vivos: - Estrutura básica da célula. Tipos de células: procariotas e eucariotas (animais e vexetais). - Observación e comparación de tipos de células ao microscopio e outros medios (vídeos, fotografías...) mediante distintas estratexias e destrezas. - Formas acelulares.

UD	Título da UD	Duración
4	Alimentos e nutrientes	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.4 - Reflexionar sobre a importancia da alimentación e da nutrición para o bo funcionamento do organismo recoñecendo as diferenzas entre alimentación e nutrición e diferenciando os nutrientes e as súas funcións básicas.	Reflexionar sobre a importancia da alimentación e da nutrición diferenciando os nutrientes e as súas funcións básicas.	PE	100
CA5.5 - Analizar a importancia dunha boa alimentación e actividade física percibíndoos como hábitos saudables para o individuo e a sociedade.	Analizar a importancia dunha boa alimentación e actividade física		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Función de nutrición: aparellos dixestivo, respiratorio, circulatorio e excretor. - Importancia da nutrición e relación entre a anatomía e a fisioloxía básica dos aparellos que participan nela. - Hábitos saudables con relación á alimentación. Características dunha dieta saudable e análise da súa importancia.

UD	Título da UD	Duración
5	A función da nutrición	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.1 - Resolver problemas ou explicar procesos biolóxicos utilizando coñecementos, datos e información achegados, o razoamento lóxico, o pensamento computacional ou recursos dixitais.	Resolver problemas ou explicar procesos biolóxicos	PE	100
CA4.2 - Analizar criticamente a solución a un problema sobre fenómenos biolóxicos e xeolóxicos.	Analizar criticamente a solución a un problema sobre fenómenos biolóxicos		
CA4.3 - Identificar os aparellos e sistemas que participan na función de nutrición.	Identificar os aparellos e sistemas que participan na función de nutrición.		
CA4.5 - Explicar os procesos fundamentais da nutrición relacionándoos coas estruturas dos aparellos e dos sistemas que interveñen nela.	Explicar os procesos fundamentais da nutrición.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Función de nutrición: aparellos dixestivo, respiratorio, circulatorio e excretor. - Importancia da nutrición e relación entre a anatomía e a fisioloxía básica dos aparellos que participan nela. - Cuestións e problemas prácticos relacionados con coñecementos de fisioloxía e anatomía dos principais sistemas e aparellos do organismo implicados nas funcións de nutrición, relación e reprodución.

UD	Título da UD	Duración
6	A función da relación	10

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.1 - Resolver problemas ou explicar procesos biolóxicos utilizando coñecementos, datos e información achegados, o razoamento lóxico, o pensamento computacional ou recursos dixitais.	Resolver problemas ou explicar procesos biolóxicos.	PE	100
CA4.2 - Analizar criticamente a solución a un problema sobre fenómenos biolóxicos e xeolóxicos.	Analizar criticamente a solución a un problema sobre fenómenos biolóxicos.		
CA4.6 - Recoñecer os órganos, aparatos e sistemas que interveñen na función de relación establecendo as diferenzas e as funcións de cada un e describindo os principais procesos, órganos e estruturas implicadas.	Recoñecer os órganos, aparatos e sistemas que interveñen na función de relación.		
CA4.7 - Comprender a relación funcional entre o sistema nervioso e o sistema endócrino.	Identificar a relación funcional entre o sistema nervioso e o sistema endócrino		
CA5.7 - Recoñecer as drogas (incluídas as de curso legal) considerándoas como causa de prexuízos non só para as persoas que as consomen, senón tamén para as que están na súa contorna próxima.	Identificar as características das drogas		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Función de nutrición: aparellos dixestivo, respiratorio, circulatorio e excretor. - Función de relación: receptores sensoriais, centros de coordinación e órganos efectores. - Análise e visión xeral da función de relación. - Cuestións e problemas prácticos relacionados con coñecementos de fisioloxía e anatomía dos principais sistemas e aparellos do organismo implicados nas funcións de nutrición, relación e reprodución. - Efectos prexudiciais das drogas legais e ilegais, tanto para os consumidores coma para quen está na súa contorna próxima.

UD	Título da UD	Duración
7	A función da reprodución	8

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
-------------------------	------------------------	----	---

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.8 - Recoñecer os procesos da reprodución humana identificando as estruturas do aparello reprodutor e endócrino implicadas.	Identificar as estruturas do aparello reprodutor e endócrino implicadas.	PE	100
CA4.9 - Reflexionar sobre a reprodución e a sexualidade valorando a súa propia sexualidade e a das persoas da súa contorna.	Identificar as diferencias entre a reprodución e a sexualidade		
CA5.2 - Recoñecer a información con base científica sobre cuestións relacionadas coa saúde humana distinguíndoa de pseudociencias, boatos, teorías conspiradoras e crenzas infundadas... e mantendo unha actitude escéptica ante estes.	Recoñecer a información con base científica.		
CA5.3 - Analizar criticamente a solución a un problema relacionado coa alimentación saudable, coas drogas e coa sexualidade.	Analizar a solución a un problema relacionado coa alimentación saudable, coas drogas e coa sexualidade.		
CA5.6 - Recoñecer o sexo e a sexualidade desde a perspectiva da igualdade entre homes e mulleres e respectando a diversidade sexual.	Recoñecer o sexo e a sexualidade desde a perspectiva da igualdade entre homes e mulleres e respectando a diversidade sexual.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Función de nutrición: aparellos dixestivo, respiratorio, circulatorio e excretor. - Función de reprodución: aparello reprodutor e sistema endócrino. - Relación entre a anatomía e a fisioloxía básicas do aparello reprodutor. - Reprodución e sexualidade. - Cuestións e problemas prácticos relacionados con coñecementos de fisioloxía e anatomía dos principais sistemas e aparellos do organismo implicados nas funcións de nutrición, relación e reprodución. - Sexo e sexualidade desde a perspectiva da igualdade entre os homes e as mulleres e o respecto á diversidade sexual. Importancia da educación sexual integral como parte dun desenvolvemento harmónico: - Métodos de anticoncepción e prácticas sexuais responsables. A asertividade e o autocoidado. - As relacións afectivo-sexuais: ideas preconcebidas e estereotipos sexuais.

UD	Título da UD	Duración
8	Saúde e hábitos saudables	7

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA5.1 - Resolver cuestións relacionadas con hábitos de vida saudables localizando, seleccionando e organizando información mediante a citación e o uso correctos de distintas fontes.	Resolver cuestións relacionadas con hábitos de vida saudables.	PE	100
CA5.4 - Reflexionar sobre a importancia da adquisición de hábitos e estilos de vida saudables como método de prevención de doenzas exemplificando con situacións próximas ao alumnado.	Reflexionar sobre a importancia da adquisición de hábitos e estilos de vida saudables.		
CA5.5 - Analizar a importancia dunha boa alimentación e actividade física percibíndoos como hábitos saudables para o individuo e a sociedade.	Analizar a importancia dunha boa alimentación e actividade física.		
CA6.1 - Analizar conceptos e procesos relacionados coa saúde e coa enfermidade interpretando información en diferentes formatos (modelos, gráficos, táboas, diagramas, fórmulas, esquemas, símbolos, páxinas web), mantendo unha actitude crítica e obtendo conclusións fundamentadas.	Analizar conceptos e procesos relacionados coa saúde e coa enfermidade.		
CA6.2 - Recoñecer a información con base científica en relación coa saúde e coa enfermidade distinguíndoa de pseudociencias, boatos, teorías conspiradoras e crenzas infundadas... e mantendo unha actitude escéptica ante estes.	Recoñecer a información con base científica.		
CA6.3 - Comparar as enfermidades infecciosas e non infecciosas identificando as medidas de prevención e os tratamentos que existen ata o momento.	Comparar as enfermidades infecciosas e non infecciosas.		
CA6.4 - Analizar o funcionamento e as estruturas que comprende o sistema inmunitario recoñecendo o seu papel na prevención e superación das enfermidades infecciosas.	Analizar o funcionamento e as estruturas que comprende o sistema inmunitario.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Hábitos saudables con relación á alimentación. Características dunha dieta saudable e análise da súa importancia. - Sexo e sexualidade desde a perspectiva da igualdade entre os homes e as mulleres e o respecto á diversidade sexual. Importancia da educación sexual integral como parte dun desenvolvemento harmónico: - Infeccións de transmisión sexual (ITS). - Efectos prexudiciais das drogas legais e ilegais, tanto para os consumidores coma para quen está na súa contorna próxima. - Hábitos encamiñados á conservación da saúde física, mental e social (hixiene do sono, hábitos posturais, uso responsable das novas tecnoloxías, actividade física, autorregulación emocional, coidado e corresponsabilidade...). - Enfermidades infecciosas e non infecciosas: - Diferenciación en base á súa etioloxía. - Medidas de prevención e tratamento de enfermidades infecciosas. - O uso adecuado dos antibióticos. - Sistema inmunitario: análise dos diferentes tipos de barreiras e mecanismos de defensa que dificultan a entrada de

Contidos

- patóxenos ao organismo.
- Relación entre o sistema inmunitario e a prevención e superación fronte ás enfermidades infecciosas.
- Importancia da vacinación na prevención de enfermidades e na mellora da calidade da vida humana.
- Importancia dos transplantes e da doazón de órganos.

4.1. Concrecións metodolóxicas

As propostas pedagóxicas elaboraranse tendo en conta a atención á diversidade e os diferentes ritmos de aprendizaxe, favorecendo a capacidade de aprender por si mesmos e promovendo a aprendizaxe en equipo. A metodoloxía didáctica será activa e participativa, favorecendo o traballo individual do alumnado e o traballo cooperativo.

Así mesmo, traballaránse os valores transversais fomentando especialmente a comprensión lectora e a integración e o uso das tecnoloxías da información e da comunicación na aula.

* PRINCIPIOS METODOLÓXICOS

No proceso de ensinanza e aprendizaxe han de asegurarse distintos tipos de aprendizaxe:

1º: Aprendizaxe significativa. Partindo dos coñecementos previos, os alumnos e alumnas han de ser capaces de aprender a aprender, para poder establecer relacións entre a materia e a súa propia realidade.

2º: Aprendizaxe funcional. Os novos contidos deberán ser empregados polos alumnos/as cando así estes o precisen. Para iso débese facer unha memorización comprensiva e razoada.

3º: Aprendizaxe cooperativa. Traballar a materia en grupo, no laboratorio, no desenvolvemento de proxectos de investigación ou mediante debates, aumentará o interese pola mesma.

4º: Aprendizaxe mediante o emprego das TICs. Coa utilización de Internet, de vídeos divulgativos e do encerado dixital, que será utilizado como apoio constante ás explicacións

* TIPOS DE ACTIVIDADES E PROXECTOS

A metodoloxía didáctica adaptarase ás características de cada alumno/a, favorecendo a súa capacidade para aprender por si mesmo/a e para traballar en equipo, iniciándoo no coñecemento da realidade de acordo cos principios básicos do método científico. Ademais terase en conta:

- Incorporación da dimensión práctica ás áreas.
- Fomentar o traballo en equipo.
- Fomentar a capacidade de autonomía do alumnado e desenvolver a capacidade de aprender a aprender.

* DESENVOLVEMENTO DAS UNIDADES

O fío condutor que se seguirá á hora de desenvolver as distintas unidades didácticas será o seguinte:

- Introdución á unidade didáctica.
- Análise dos coñecementos previos dos alumnado.
- Exposición de contidos e desenvolvemento da unidade.
- Resumo e síntese dos contidos da unidade.

* TIPOS DE AGRUPAMENTOS

As diversas formas de agrupamento que se utilizarán, divídense en tres tipos:

- Gran grupo.
- Equipos de traballo cooperativo.
- Traballo individual.

* CONTRIBUCIÓN A PLANS E PROXECTOS

Preténdese realizar unha adecuada contribución ao Plan Lector do Centro, coa proposta de lectura voluntaria de distintos libros relacionados coa materia, así como coa lecturas de artigos xornalísticos e textos do libro do alumno/a.

Así mesmo, contribuirase ao Plan TICs coa proxección de vídeos, traballos na aula de informática, clases expositivas

empregando presentacións dixitais, avaliacións interactivas e kahoots.

A materia tamén deberá contribuír a outros plans incluídos no Proxecto Educativo do centro como o Plan de Actividades do Departamento de Orientación, o Plan de Acción Titorial, o Plan de Atención á Diversidade ou o Proxecto Lingüístico de Centro, tendo presente en todo momento a Programación Xeral Anual que se redactou a inicio de curso.

As clases impartiranse principalmente na aula de referencia do grupo, seguindo como guía o libro de texto (en papel ou en formato dixital), especialmente no que respecta á parte teórica.

Complementarase o libro de texto con outros materiais didácticos: boletíns de exercicios, resumos e esquemas dos contidos elaborados pola profesora, atlas de anatomía, prensa, etc.

Dado que as clases se impartiran nunha aula provista de ordenador, proxector e taboleiro dixital, estes medios empregaranse a diario para apoiar a explicación dos contidos con presentacións en Power Point. Tamén se utilizarán para acceder a información en internet, para consultar páxinas web e visualizar vídeos relacionados cos contidos que se estean a tratar en cada momento.

As explicacións da docente alternaranse co traballo do alumnado na propia aula que consistirá, en función das diferentes unidades didácticas, en: resolución de exercicios, interpretación de imaxes, elaboración de traballos individuais e/ou en grupo, prácticas de laboratorio, etc.

A través da aula virtual do instituto, o alumnado do grupo poderá acceder aos materiais aportados pola profesora e ás actividades e ás tarefas propostas para a súa realización e posterior entrega. Ao inicio do curso todo o alumnado da materia deberá estar dado de alta na aula virtual do centro e matriculado no curso da materia, para así poder acceder aos devanditos contidos e ás actividades propostas pola profesora.

Propiciarase a construción dunha imaxe da Ciencia, particularmente da Bioloxía e Xeoloxía, non estática, entendendo que a provisionalidade das súas conclusións e teorías é unha das súas características fundamentais.

Perseguirase unha metodoloxía activa, combinando o traballo individual co cooperativo e fomentarse a aprendizaxe por proxectos.

Levaranse a cabo o maior número posible de prácticas de laboratorio e dotarase ao alumnado de ferramentas que lle permitan iniciarse nos métodos de investigación, mediante a preparación de actividades nas que un dos obxectivos sexa o desenvolvemento de procedementos. Neste tipo de actividades fomentarse a pescuda de información en documentos de procedencia diversa: páxinas web, libros, revistas científicas e de divulgación, prensa, etc.

Propiciarase o uso das TICs como ferramenta para a indagación e para a presentación de traballos: documentos de texto, presentacións, gráficos, táboas, imaxes, etc.

Tratarase de realizar excursións/saídas que axuden a exemplificar e reforzar os contidos impartidos na aula.

Seguiranse, se fose necesario, estratexias didácticas adaptadas á diversidade do alumnado. Así, empregaranse materiais e recursos didácticos adaptados ao alumnado que, polas súas circunstancias especiais, o precisase.

Ao alumnado explicaránselle ao principio de curso moi claramente as normas básicas de convivencia, tanto a nivel de Centro como de aula, intentando que comprenda e valore a súa necesidade. Neste senso, estimularanse as actitudes positivas do alumnado e trataranse de corrixir, canto antes, as de carácter transgresor.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Libro de texto: Bioloxía e Xeoloxía. Proxecto construíndo mundos. Editorial Santillana (en papel e en formato dixital).
Presentacións de Power Point elaboradas pola profesora.

Material aportado pola profesora: esquemas, resumos, fichas de actividades (de consolidación, de reforzo, de ampliación).
Dotación da aula (encerado dixital, encerado tradicional, ordenador, proxector, pupitres...).
Laboratorio (instrumentación e materiais propios).
Aula virtual do IES Gregorio Fernández.
Atlas de anatomía.
Páxinas web e vídeos de interese.
Caderno do alumno/a.
Portfolio.
Ordenadores da aula TIC.

O espazo habitual no que se desenvolverán as clases será a aula de referencia do grupo, aula que está dotada de ordenador, proxector, encerado dixital e encerado tradicional. O alumnado dispón de pupitres individuais, o que facilitará os necesarios cambios na súa distribución para o traballo en parellas ou grupal.

Utilizaremos o libro de Bioloxía e Xeoloxía da Editorial Santillana en papel e en formato dixital.

A profesora complementará ás explicacións con presentacións en power point e aportará ao alumnado resumos das unidades e boletíns de actividades para realizar.

As principais ferramentas que centrarán o traballo do alumnado na aula, serán o libro de texto e o caderno, recurso indispensable que será solicitado periodicamente para a súa avaliación.

No portfolio o alumnado gardará e clasificará trimestralmente non só todos aqueles documentos impresos que lle sexan entregados ao longo do curso, senón tamén os xerados por eles mesmos. Entre os recursos impresos mencionados destacan as fichas de comprensión lectora, os guións de prácticas, as fichas de actividades de consolidación e as actividades de reforzo e de ampliación específicas para cada alumno.

Ao inicio do curso todo o alumnado da materia deberá estar dado de alta na aula virtual do centro e matriculado no curso da materia.

Na aula virtual poderán acceder aos resumos das unidades, ás presentacións vistas en clase e aos boletíns de actividades. Así mesmo, terán enlaces a páxinas web ou vídeos de interese relacionados cos contidos tratados en cada unidade. Tamén se propoñerán tarefas para realizar e entregar a través da aula virtual.

Acudirase á aula de TIC para que nos seus ordenadores o alumnado poida buscar información en diferentes fontes sobre diferentes temas.

O espazo empregado para as clases prácticas será o laboratorio de ciencias, dotado do instrumental e materiais presentes de xeito habitual nun laboratorio escolar.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

A avaliación inicial realizarase durante a primeira semana do curso.

Consistirá nunha proba oral para o grupo en xeral e nunha proba escrita individual baseada en competencias e contidos básicos.

O seu obxectivo é facilitar información sobre distintos aspectos do alumnado, tales como o seu coñecemento das destrezas da materia así como posibles dificultades de aprendizaxe ou capacidades por riba da media do grupo.

Dita información servirá para programar as adaptacións precisas, así como as actividades de reforzo e ampliación no caso de ser necesarias.

Os resultados de dita proba daranse a coñecer durante unha reunión establecida polo centro ao inicio do curso e na que se atopará a totalidade da xunta avaliadora.

En función dos resultados obtidos na avaliación inicial, e oídas as suxestións do resto de profesores do grupo, do titor/a, da xefatura de estudos, e sempre coa intervención do Departamento de Orientación, decidirase que alumnado precisa medidas de atención específicas e levaranse a cabo.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	30	10	10	10	10	10	10	10	100
Proba escrita	0	100	100	100	100	100	100	100	70
Táboa de indicadores	100	0	0	0	0	0	0	0	30

Criterios de cualificación:

Farase un mínimo de dúas probas escritas por avaliación.

Xeralmente, ao final de cada unidade didáctica, realizarase unha proba escrita sobre os contidos específicos asociados aos criterios de avaliación.

Considerarase a posibilidade de facer dúas probas escritas nas unidades 4 e 5, dada a súa extensión.

As probas escritas consistirán, dependendo dos contidos a avaliar, en exercicios variados: cuestións de desenrolo curto e/ou longo, cuestións tipo test, cuestións para relacionar conceptos, elaboración de esquemas, identificación de estruturas e elementos biolóxicos e xeolóxicos, definicións ...

No impreso do exame informarase ao alumnado do valor asignado a cada unha das preguntas en relación á cualificación total da proba.

Teranse en conta tamén na cualificación da proba a presentación e as reiteradas faltas de ortografía.

Se o profesor/a aprecia claramente que durante a realización dunha proba escrita un estudante está copiando, retiráraselle o exame e adxudicáraselle nesa proba unha cualificación de 0.

En cada unha das tres avaliacións, realizarase unha media aritmética das notas das probas escritas.

Esta media, representará o 70% da nota da avaliación.

Só se fará a media aritmética daquelas probas escritas cuxa cualificación sexa 3 ou superior a 3.

As probas escritas con cualificación inferior a 3 deberán repetirse no exame de recuperación da avaliación.

Para que un alumno poida examinarse fóra da data establecida para a proba é necesario que a ausencia estea debidamente xustificada, chamando ao instituto o día do exame ou presentando un xustificante médico o día que se incorpore ao centro.

O outro 30% da nota da avaliación, vén definido polos criterios de avaliación que se recollen nas táboas de indicadores.

Estes criterios de avaliación, correspondentes á unidade didáctica 1, estarán asociados a distintas rúbricas e listas de cotexo que se analizarán en distintos procedementos de avaliación ao longo de todas as unidades:

- Prácticas de laboratorio.
- Traballos cooperativos.
- Traballos individuais.
- Caderno de aula.
- Tarefas realizadas e entregadas a través da aula virtual.
- Proxecto científico.
- Fichas de actividades de consolidación.
- Fichas de actividades de reforzo.
- Fichas de actividades de ampliación.

Polo tanto, os pesos para o cálculo da nota final en cada avaliación parcial estarán representados por:

70% probas escritas.

30% táboas de indicadores.

As chamadas de atención por cuestións actitudinais (comportamento inadecuado, faltas de puntualidade sen xustificación razoable, non traer á clase o material necesario: libro, caderno, fichas de exercicios ...) consignaranse no caderno do profesor, valoraranse como unha falta de interese respecto á materia e repercutirán negativamente nas cualificacións.

AVALIACIÓN FINAL

A cualificación da avaliación final obterase realizando a media aritmética das cualificacións obtidas nas tres avaliacións parciais, tendo en conta as cualificacións das avaliacións aprobadas durante o curso e o resultado da proba escrita final na/s avaliación/s suspensa/s.

Considerarase superada a materia cunha cualificación igual ou superior a cinco.

Redondeo da nota:

- Nota coa parte decimal igual ou superior a cinco décimas, redondearase á unidade superior.
- Nota coa parte decimal inferior a cinco décimas, redondearase á unidade inferior.

Criterios de recuperación:

Realizarase unha proba escrita de recuperación por avaliación. A proba realizarase sempre despois da sesión de avaliación, co obxecto de non interferir cos exames doutras materias. A devandita proba representará o 70% da nota da avaliación, se o alumno ten que recuperar toda a avaliación, correspondendo o 30% restante a táboa de indicadores. Se o alumno só ten que recuperar unha parte da avaliación, a proba representará a mesma porcentaxe que supuxo a proba correspondente na nota da avaliación.

Antes da avaliación final realizarase unha proba escrita para o alumnado que ten algunha avaliación parcial suspensa. A finalidade desta proba é ofrecerlle ao alumnado que estea nesta situación unha nova oportunidade para superar a materia. A devandita proba basearase nos criterios mínimos de aceptación das unidades asociadas á/ás avaliación/s suspensa/s.

A avaliación considerase superada cando a súa nota sexa igual ou superior a 5.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

Tanto para os alumnos/as do grupo que teñan a materia de Bioloxía e Xeoloxía de 1º da ESO pendente, como no caso dos alumnos/as que se estean cursando 4º da ESO coa materia de 3º suspensa, tomaranse as medidas acordadas no Departamento de Bioloxía e Xeoloxía, en concordancia coas directrices que marque o programa de reforzo para a recuperación de materias. Estas medidas explícanse detalladamente a continuación.

Ao alumnado que acadou a promoción de curso con algunha das materias impartidas polo Departamento pendente, entregaráselle, ao inicio do curso, uns cuestionarios que deberá resolver na casa e entregar antes das datas sinaladas, procurarase que as datas de entrega non coincidan cos exames de avaliación.

Nos devanditos cuestionarios explícaselle claramente ao alumnado como debe proceder para recuperar a materia e figuran as datas de entrega, ademais, no momento da entrega, o profesor/a insistirá nestes aspectos.

A resolución de forma satisfactoria das actividades do cuestionario e a súa entrega en prazo eximiría ao alumnado da realización do exame, salvo no caso de que o alumno/a queira acadar unha nota superior a 5, que será a asignada coa resolución correcta dos citados cuestionarios.

Á hora de confeccionar as preguntas dos devanditos exames, teranse en conta as que figuraban nos cuestionarios.

Tanto a confección do cuestionario, como a elección das preguntas do exame, correrá preferentemente a cargo do profesor que impartiu no curso anterior a materia. Non obstante, a xefa de departamento fará un seguimento de todo o proceso ao longo do curso, co fin de supervisar de forma continua o progreso do alumnado que se atopa nesta situación.

Realizarase un seguimento individualizado, a fin de considerar a necesidade de establecer o preceptivo reforzo educativo dirixido a garantir que no seu caso o proceso de ensino non se vexa afectado por este feito.

Tendo en conta que no presente curso académico non hai establecido un horario destinado a clases específicas de recuperación das materias pendentes, o profesorado do Departamento comprométese a atender ao longo do curso de forma flexible as posibles consultas do alumnado implicado.

En caso de que o alumno/alumna non supere a materia pendente nas avaliacións parciais, terá a opción de presentarse a un exame final.

6. Medidas de atención á diversidade

Para os alumnos con Necesidades Específicas de Apoio Educativo serán deseñadas de xeito específico actividades en cada unha das unidades didácticas (enunciados curtos, unir, completar, ordenar, sinalar...), así como probas escritas adaptadas ás súas características específicas. Estas probas, se ben presentarán os mesmos contidos en concordancia cos criterios de avaliación, estarán formuladas de xeito máis directo e compostas por cuestións análogas ás anteriormente comentadas. Todo isto sen prexuízo de que a medida que avance o curso poida detectarse a necesidade deste tipo de actividades individualizadas noutros alumnos/as establecéndose, de ser o caso, os necesarios reforzos educativos.

Por outra banda, tamén están previstas actividades de ampliación para aquel alumnado que presente un maior ritmo de aprendizaxe. Tratarase de actividades motivadoras, que en todo caso vaian máis aló dos xa afianzados mínimos da materia e que supoñan un maior desafío na busca de información, así como a interrelación dos diferentes contidos.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - Comprensión da lectura	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.2 - Expresión oral e escrita	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.3 - Comunicación audiovisual	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.4 - Competencia dixital	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.5 - Emprendemento social e empresarial	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.6 - Fomento do espírito crítico e científico	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.7 - Educación emocional e en valores	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.8 - Igualdade de xénero	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.9 - Creatividade	X	X	X	X	X	X	X	X

Observacións:

No deseño de actividades á hora de traballar en grupo:

- Fomentaranse de maneira transversal a igualdade entre mulleres e homes, a educación para a saúde, incluída a afectivo-sexual, a formación estética, a educación para a sustentabilidade e o consumo responsable, o respecto mutuo e a cooperación entre iguais.

- Promoverase a aprendizaxe da prevención e da resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto polos dereitos humanos e o rexeitamento da violencia terrorista, a pluralidade, o respecto polo Estado de dereito, o respecto e a consideración polas vítimas do terrorismo, e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia.

- Evitaranse os comportamentos, os estereotipos e os contidos sexistas, así como os que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Saídas didácticas pola contorna do Instituto.	Realizaríanse andando e durante o horario lectivo.	X	X	X

Observacións:

Se durante o curso se considerase oportuno realizar outras actividades complementarias non previstas, someteríase a proposta, no seu momento, á aprobación por parte do Consello Escolar. Tamén, se fora posible, para reducir gastos de desprazamento e para evitar perda de clases, pódense aproveitar saídas organizadas durante o curso por outros Departamentos, sempre e cando no punto de destino haxa lugares de interese relacionados cos contidos tratados na materia (museos, exposicións temporais, espazos naturais ...).

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación do nivel de dificultade ás necesidades do alumnado
Participación activa de todo o alumnado
Adecuación á temporalización das unidades didácticas
Apoio e implicación por parte das familias no traballo do alumnado
Toma de medidas de atención á diversidade para atender ao alumnado con NEAE no deseño das actividades
Toma de medidas de atención á diversidade para atender ao alumnado con NEAE na elaboración de probas escritas
Utilización de distintas estratexias metodolóxicas en función das unidades didácticas
Utilización dos distintos instrumentos de avaliación
Combinación do traballo individual co traballo cooperativo
Eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación

Descrición:

Estes indicadores de logro pretenden avaliar aspectos como a adecuación da proposta educativa ás características do grupo, a idoneidade das metodoloxías empregadas en cada momento, o grao de participación de alumnado e familias no proceso de ensino ou a adecuada resposta ás necesidades específicas do alumnado.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

A principal referencia da que se disporá para este procedemento de seguimento e autoavaliación será a temporalización definida ao inicio do curso, debéndose analizar de xeito periódico se o programado se corresponde coas necesidades do alumnado, de modo que o desenvolvemento das unidades didácticas siga o calendario previsto. O documento elaborado para levar dito seguimento constituirase como un caderno de traballo na aula. Neste caderno do profesor, reflectirase o desenvolvemento efectivo das sesións, facendo fincapé no aproveitamento destas e dos recursos dispoñibles.

9. Outros apartados